



รัฐสภาสาร

ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖



สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร





ที่ปรึกษา

นายสุวิจักขณ์ นาควัชระชัย

นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

บรรณาธิการ

นางสาวอัจฉราฉวี นิ่มศิริ

ผู้จัดการ

นางสาวขวัญเรือน สังข์ประไพ

เหรียญก

นางสาวสุพัตรา กบิลคาม

กองบรรณาธิการ

นางพรรณพร สิ้นสวัสดิ์

นางสาวอรทัย แส่นบุตร

นางสาวจุฬีวรรณ เต็มผล

นางฟ้าดาว คงนคร

นางฐิติรัตน์ สมศิริวัฒนา

นางสาวทัศนีย์ สมมิตร

นายพรชัย แว่นแคว้น

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน

นายนิธิทัศน์ องค์กริวิชัย

นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น

ฝ่ายธุรการ

นางสาวเสาวลักษณ์ ธนชัยอภิภัทร

นางสาวดลธิ์ จุลนานนท์

นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ์

นายสุชานินทร์ อินทาปัจ

พิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นางสาวกัลยรัชต์ ชาวสำอางค์

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
และเพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ
ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ถึง บรรณาธิการวารสารรัฐสภาสาร

กลุ่มงานผลิตเอกสาร

สำนักประชาสัมพันธ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๐ ๒๒๕๔ ๒๒๕๔-๕

โทรสาร ๐ ๒๒๕๔ ๒๒๕๒

e-mail : rattasapasarn@yahoo.com

การสมัครเป็นสมาชิก

ค่าสมัครสมาชิก ปีละ ๕๐๐ บาท (๑๒ เล่ม)

ราคาจำหน่ายเล่มละ ๕๐ บาท (รวมค่าจัดส่ง)

กำหนดออกเดือนละ ๑ ฉบับ

การส่งบทความลงเผยแพร่ในวารสารรัฐสภาสารจะต้องเป็น
บทความที่ไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน การพิจารณา
อนุมัติบทความที่นำมาลงพิมพ์ดำเนินการโดยกองบรรณาธิการ
และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ บทความ ข้อความ
ความคิดเห็น หรือข้อเขียนใดที่ปรากฏในวารสารเล่มนี้เป็น
ความเห็นส่วนตัว ไม่ผูกพันกับทางราชการแต่ประการใด



บทบรรณาธิการ



รัฐสภาสารฉบับนี้ เป็นฉบับต้อนรับปีใหม่ ๒๕๕๖ ซึ่งหวังว่าจะเป็นปีที่ประสบแต่เรื่องดี ๆ สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อย่าได้มีเหตุการณ์ร้ายใดๆ เกิดขึ้น แม้ว่าบางปัญหาจะเป็นผลต่อเนื่องจากปีที่แล้ว โดยเฉพาะปัญหาวิกฤตความขัดแย้งในเรื่องต่างๆ ของบุคคลบางกลุ่ม และขอให้คนไทยทุกคนมีความรัก ความสามัคคีกัน เพื่อนำพาประเทศก้าวผ่านความขัดแย้งต่างๆ ได้ด้วยดี ร่วมกันพัฒนาให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้าให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

ในฉบับเดือนนี้ขอเสนอบทความที่น่าสนใจ ๖ เรื่อง เรื่องแรก **“บทบาทของคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาฐานความรู้ของรัฐสภา”** บทความเรื่องนี้ได้กล่าวถึงผลงานของคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๒ ที่ได้กระตุ้นให้เกิดการปรับตัวของรัฐสภาในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรที่ทำงานในเรื่องนี้ มีความเห็นว่าควรศึกษาบทบาทของรัฐสภาจากการทำงานดังกล่าว จึงเสนอให้มีการวิจัยเรื่องนี้ โดยคาดหวัง ผลการศึกษาจะช่วยให้มีแนวทางในการสนับสนุนการปรับปรุงรัฐสภาภายหลังที่มีการก่อสร้างรัฐสภาแห่งใหม่ ทั้งในด้านการปฏิรูประบบรัฐสภาและการปรับภูมิทัศน์ของรัฐสภาให้เหมาะสมกับสถาบันนิติบัญญัติของประเทศ

“การตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ” เป็นบทความเรื่องที่สอง ซึ่งผู้เขียนมุ่งที่จะไขความสงสัยในปัญหาว่าศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศเข้าไปตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญบ้างหรือไม่อย่างไร ในส่วนต่อจากนั้นจะกล่าวถึงการตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ โดยพิจารณาทั้งจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศต่าง ๆ ว่ามีบทบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเช่นนั้นไว้หรือไม่



“๘ ทศวรรษ “๒๔ มิถุนายน ๒๕๗๕” บทความนี้กล่าวถึงความเปลี่ยนแปลง การเมืองการปกครองหลัง พ.ศ. ๒๕๗๕ ว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมือง แต่ปัญหาแบบเดิม ๆ ยังคงมีอยู่ คือ “ความอ่อนแอ ขาดความชอบธรรม ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล” จึงทำให้เกิดมุมมองของผู้ที่สนใจการเมืองขึ้นหลายประเด็นในรอบแปดทศวรรษการเมืองไทยที่ผ่านมา

“แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย” เป็นบทความที่น่าสนใจอีกเรื่อง เพราะเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับสังคมไทยเรา การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม แต่ละคน ต้องมีจิตสาธารณะคือการตระหนักถึงความสำคัญของการเสียสละแบ่งทรัพยากรหรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับสังคม ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงแนวทางการสร้างจิตสาธารณะไว้อย่าง น่าสนใจ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวสู่การเป็นสังคมที่มีจิตสาธารณะอย่างแท้จริง

“ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถีชีวิตชาวนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดปทุมธานีและ พระนครศรีอยุธยา” ในเรื่องนี้ได้มุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาวิถีชีวิตชาวนา โดยวิธีการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสร้างเสริมศักยภาพชาวนา การพัฒนากลุ่มให้พึ่งตนเองได้ เกี่ยวกับปัจจัยการผลิต และการส่งเสริมเทคโนโลยีชีวภาพอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นให้รู้ทัน การเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาตนให้มีความรู้ ทักษะและการบริหารจัดการที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รวมทั้ง เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม และมีระเบียบวินัยในตนเอง

บทความเรื่องสุดท้าย **“แนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย”** บทความ เรื่องนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย ต้องมีกระบวนการ พัฒนาและเสริมสร้างอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการปลูกฝังผ่าน สถาบันทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยในการอบรมกลุ่มมเกลาลหลักความซื่อตรง ระบบคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนในประเทศ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความทั้งหมดที่คัดสรรมานี้จะช่วยเพิ่มพูน ความรู้ให้สาระที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้ที่สนใจทุกท่านและพบกันใหม่ฉบับหน้า



รัฐสภาสาร

ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖

Vol. 61 No. 1 January 2013

- “บทบาทของคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรในการพัฒนาฐานความรู้ของรัฐสภา” ๙
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพร รักความสุข
- การตรวจสอบการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ๒๖
นายปฐมพงษ์ คำเขียว
- ๘ ทศวรรษ “๒๔ มิถุนายน ๒๕๗๕” ๔๙
ดร.เสนีย์ คำสุข
- แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย ๗๗
ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิถีชีวิตชาวนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดปทุมธานีและพระนครศรีอยุธยา ๘๘
สกวเดือน โพธิ์พันธ์
- แนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย ๙๙
บุญยิ่ง ประทุม

สร้างชาติ โปร่งใส
สร้าง ไทย ชี้อตรง



แนวทางการพัฒนาความชื้อตรงในสังคมไทย

บุญยั้ง ประทุม*

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันอยู่ในภาวะของการขาดความสมดุล หรือความพอดี ซึ่งสถานการณ์ด้านสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน มีข้อมูลหลายประการที่บ่งชี้ว่าสังคมไทยอยู่ในภาวะเจ็บป่วย (Social Illness) จำเป็นต้องได้รับการเยียวยา ฟันฟู พัฒนา และเตรียมการป้องกันในทุกระดับทั้งปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การที่สังคมไทยกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ คาดว่าจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ ล้านคน ผู้สูงอายุจะอยู่ในภาวะพึ่งพิงสูง เงินออมไม่เพียงพอต่อการยังชีพเมื่อชราภาพ และยังมีภาวะโรคสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวอัตรา

* ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายนโยบายและแผนงาน, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

การหย่าร้างเพิ่มขึ้น สตรีมีการทำงานนอกร้านสูงขึ้น การเลี้ยงดูเด็กนอกระบบครอบครัวเพิ่มขึ้น และการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่เพิ่มขึ้น นำไปสู่ความแออัด สภาพแวดล้อมเสื่อม สำหรับด้าน การศึกษาและสุขภาพของประชากร พบว่า อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา มีเพียง ร้อยละ ๕๕.๔ และปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย มีเพียง ๑๕-๒๔ ปี เท่านั้น เมื่อเทียบกับประเทศ เพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ไทยยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่า ในด้านสุขภาพ พบว่าสังคมไทยมุ่งเป็นการรักษาพยาบาลมากกว่าการป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ ปัญหาที่สังคม ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเยาวชนติดเหล้า บุหรี่ ซึ่งมี แนวโน้มว่าเด็กและเยาวชนมีการบริโภคเพิ่มขึ้น เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สูงขึ้น การมีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกอายุน้อยลง และมีค่านิยมใหม่ในการแลกเปลี่ยน คู่นอนในหมู่วัยรุ่น นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีความขัดแย้งทุกระดับทั้งปัจเจก และชุมชน นำไป สู่ความรุนแรงในสังคม รวมทั้งผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ เป็นตัวเร่งในการดูซึมวัฒนธรรม ตะวันตกและพฤติกรรมการบริโภค ซึมวัฒนธรรมต่างชาติโดยไม่รู้เท่าทัน ขาดภูมิคุ้มกัน และ ปรับตัวไม่ได้ ความเสื่อมถอยทางจริยธรรม วัฒนธรรม และชาติจิตสำนึก สถาบันทาง ศาสนา ขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพในการเผยแพร่ จูงใจ และมีพฤติกรรมบริโภคแบบ เลียนแบบ วัตถุนิยม และเป็นเหยื่อการขายตรง ด้านเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัย เป็นตัวสื่อ สร้างกระแสค่านิยมของวัยรุ่น การเพิ่มขึ้นของหนี้สินบัตรเครดิต และอาชญากรรมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ การเคลื่อนย้ายคนโดยเสรี เป็นผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคใหม่ๆ โรคระบาดซ้ำ อาชญากรข้ามชาติ เครือข่ายข้ามชาติ และการค้ามนุษย์

สภาพปัญหาดังกล่าวนี้ไม่ได้ปรากฏเฉพาะในภาพรวมของประเทศเท่านั้น แต่ใน พื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน ก็มีแนวโน้มของปัญหาที่พบสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาว่า จะใช้กระบวนการพัฒนาสังคมในระดับพื้นที่อย่างไรเพื่อให้สังคมในระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากแก้วของประเทศมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสต่าง ๆ จากภายนอกที่มาปะทะ มีความรู้และมี คุณธรรมในการดำเนินชีวิต จนพัฒนาไปเป็นสังคมอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง

ซึ่งจากรายงานการสำรวจสถานการณ์ด้านคุณธรรมว่าด้วยความซื่อตรงในเวทีโลก จากการจัดอันดับขององค์การเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระในเยอรมนี ที่ตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านปัญหาคอร์รัปชัน โดยทำหน้าที่ในการ จัดอันดับประเทศทั่วโลกเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ผลปรากฏว่าจากการจัดอันดับในปี ๒๐๑๐ ประเทศไทยมีตัวเลขดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชัน หรือ ซีพีไอ อยู่ที่ ๓.๕ คะแนน จาก คะแนนเต็ม ๑๐ อยู่ในอันดับ ๘๐ จาก ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ข้อมูลความโปร่งใสนานาชาติ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ



การคอร์รัปชัน ตลอดจนพฤติกรรมความไม่โปร่งใสของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งในรูปของการติดสินบนเจ้าหน้าที่ การสมรู้ร่วมคิดในการเอาสาธารณสมบัติหรือสาธารณประโยชน์อันเป็นประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์ของสังคมมาเป็นประโยชน์ของส่วนตัวภายใต้การสมคบคิดหรือการสมรู้ร่วมคิดระหว่างผู้มีอำนาจและนักฉวยโอกาส ได้สร้างผลกระทบและวิบัติกรรมมากมายให้กับสังคมไทย จนมีคำกล่าวว่าการทุจริตและการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และขยายวงอย่างกว้างขวาง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของพฤติกรรมการติดสินบน การใช้อำนาจบังหลวง การใช้อำนาจในทางมิชอบ การฉ้อโกง โดยการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ได้กลายเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยจนกลายเป็นเรื่องปกติที่น่าจะยอมรับได้หรือกลายเป็น **“วัฒนธรรมคอร์รัปชัน”** ที่ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดและมุมมองของคนในสังคมให้มองว่าเป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ หรือการอุปถัมภ์ค้ำชูกัน

ปัญหาคุณธรรมว่าด้วยความซื่อตรงของสังคมไทยดังกล่าว มีความน่าห่วงใยในทุกภาคส่วนของสังคม จากการสำรวจของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่าทัศนคติของคนในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ จะยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่ารังเกียจเพิ่มมากขึ้น และประชาชนส่วนใหญ่ ยังวางเฉยไม่มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมลงของค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางในทุกด้าน ปัญหาคุณธรรมว่าด้วยความซื่อตรงของสังคมไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นับว่ามีความน่าห่วงใยในทุกภาคส่วนของสังคม จากการสำรวจของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พบว่าทัศนคติของคนในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ จะยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่ารังเกียจเพิ่มมากขึ้นและประชาชนส่วนใหญ่ยังวางเฉยไม่มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมลงของค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ^๑

^๑ อริศรา เล็กสรรเสริญ และคณะ. (๒๕๕๔). แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ จากการประชุมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติครั้งที่ ๕ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน จำกัด. หน้า ๒

แนวคิด และแนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย

ความหมายของความซื่อตรง

ความซื่อตรง หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไร้เล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง การกระทำที่ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตนสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และซื่อตรง มีความหมายตรงกับหลักทศพิธราชธรรม คือ อาชวะ หมายถึง ซื่อตรง ทรงสัตย์ ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวง และอวิโรหนะคือ ความไม่คลาดธรรมดา ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่เอินเอียงหวั่นไหว

ส่วน คำว่า **“จริยธรรม”** แยกออกเป็น **จริย + ธรรม** ซึ่งคำว่า **จริย** หมายถึง ความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า **ธรรม** มีความหมายหลายประการ เช่น คุณความดี, หลักคำสอนของศาสนา, หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น **“จริยธรรม”** จึงมีความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักแห่งความประพฤติ” หรือ “แนวทางของการประพฤติ”

จริยธรรม เป็นสิ่งที่ควรประพฤติ มีที่มาจากบทบัญญัติหรือคำสั่งสอนของศาสนา หรือใครก็ได้ที่ เป็นผู้มียุติธรรม และได้รับความเคารพนับถือมาแล้ว

ลักษณะของผู้มีจริยธรรม ผู้มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

๑. เป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามประกอบความดี ละอายต่อการปฏิบัติชั่ว
๒. เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา
๓. เป็นผู้ที่มีสติปัญญา รู้สึกตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท
๔. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง
๕. เป็นผู้ที่มีรัฐสามารถอาศัยเป็นแกนหรือฐานให้กับสังคม สำหรับการพัฒนา

ใด ๆ ได้

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่กำหนดโดยรัฐบาล จากคุณสมบัติของผู้มีจริยธรรมดังกล่าว แสดงถึงความเป็นคนมีคุณภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำ อันเป็นที่ต้องการขององค์การและสังคมทุกระดับ รัฐบาลไทยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านจริยธรรมและคุณธรรมในสังคม จึงได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๘ โดยเน้นการพัฒนาจิตใจในลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ซึ่งผลที่ปรากฏในปัจจุบันก็คือ มีการเผยแพร่ธรรมะทางสื่อต่าง ๆ มากมาย วัดวาอารามก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการอบรมสั่งสอนด้วย จริยธรรมเป็นจริยสมบัติ หน่วยงานต่าง ๆ ก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี คนไทยวัยหนุ่มสาวและเยาวชนได้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก จากที่เห็นได้จากสื่อและข่าวต่าง ๆ เนื่องจากจริยธรรมเป็น



คุณสมบัติที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพของคน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากรทั้งประเทศ รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไว้ดังนี้

๑. พัฒนาจิตใจประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ผู้นำแต่ละกลุ่มเป็นผู้บริหารเปลี่ยนแปลง
๒. ให้สถาบันของสังคมและครอบครัวทำหน้าที่อันถูกต้อง ชอบธรรมของตนเอง แก้ไขข้อบกพร่องโดยรีบด่วน
๓. บรรจุการพัฒนาจิตใจในหลักสูตร การฝึกอบรมทุกหลักสูตร และให้ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องต่อไป
๔. ให้มีการพัฒนาวิธีปลูกฝัง อบรม สั่งสอนศีลธรรม จริยธรรม ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายให้เป็นที่น่าสนใจ
๕. สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของสังคมอันได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องดีงามตามหลักศีลธรรมและจริยธรรม

นอกจากการพัฒนาของรัฐบาลดังกล่าว องค์การควรได้ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์การในวิธีเดียวกันในองค์การอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้บุคลากรขององค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์ขององค์การและประเทศชาติโดยแท้จริง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยวิธีดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการพัฒนาองค์การ ที่สำคัญก็คือองค์การควรให้มีการสร้างบรรยากาศหรือสภาวะแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น ดังเช่นไม่ให้คนมีงานทำมากเกินไป หรือน้อยเกินไป การพิจารณาความดีความชอบให้มีความยุติธรรม และส่งเสริมด้วยมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์การด้วย ซึ่งบรรยากาศที่ดีจะช่วยการพัฒนาจิตใจ ในด้านสถาบันการศึกษาก็ควรได้มีการบรรจุหลักคุณธรรมไว้ในหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาและให้การศึกษากับคนทั้งชาติ เพื่อการพัฒนาจิตใจของคนในชาติให้มีคุณภาพ

และคำว่า **คุณธรรม (Moral)** มีความหมายดังนี้ คือ

คุณธรรม คือ คุณ + ธรรมะ คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิด ประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม ซึ่งรวมสรุปว่าเป็น สภาพคุณงาม ความดี

คุณธรรม คือ ความดีงามในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วยความรู้สึกในทางดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับกิเลส ซึ่งเป็นความไม่ดีในจิตใจ ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ไม่มาก ด้วยกิเลสซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี

คุณธรรมตามพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อกล่าวถึงคุณธรรมโดยทั่วไปจะระบุว่าคุณธรรมว่าความละเอียดถี่ถ้วน ความเมตตากรุณา ความหวังดี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเห็นอกเห็นใจ ความจริงใจ ความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความเสียสละ ความสามัคคี ความอดทน อดกลั้น ความขยัน การให้อภัย ความเกรงใจและอื่น ๆ การฝึกฝน และปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม ไม่จำเป็นต้องพะวงในการเรียกชื่อคุณธรรม เพราะเป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนสามารถยึดถือปฏิบัติได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของลัทธิใด การฝึกฝนคุณธรรมควรฝึกตามความต้องการและสภาพแวดล้อม ประเทศไทยในสมัยปัจจุบันกำลังมุ่งปลูกฝังคุณธรรมสำหรับประชาชน ๔ ประการ เพื่อความร่วมมือกันของชาติบ้านเมืองตามพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

๑. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

๒. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น

๓. การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าจะด้วยประการใด

๔. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมตามแนวคิดของอริสโตเติล นักปราชญ์ชาวกรีก ได้ให้แนวทางของคุณธรรมหลัก ๆ ไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ความรอบคอบ คือ รู้ว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ อะไรไม่ควรประพฤติปฏิบัติ

๒. ความกล้าหาญ คือ ความกล้าเผชิญต่อความเป็นจริง

๓. การรู้จักประมาณ คือ รู้จักควบคุมความต้องการและการกระทำให้เหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน

๔. ความยุติธรรม คือ การให้แก่ทุกคนตามความเหมาะสม

การพัฒนาบุคคลด้วยคุณธรรมต้องฝึกฝนให้มีความรู้สึกตระหนักว่าอะไรดี อะไรควร อะไรไม่ควร อะไรไม่ดี และปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกที่ควรให้เป็นปกติวิสัย การพัฒนาในสิ่งดังกล่าวควรใช้สิ่งโน้มนำให้มีคุณธรรมสูง มีความระลึกได้ว่าอะไรไม่ควร และความรู้สึกตัวว่ากำลังทำอะไรอยู่ ผู้หวังความสงบสุขความเจริญและความมั่นคงแก่ตนเองและประเทศชาติต้องฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม คุณธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับบุคลากรที่



พึงประสงค์ขององค์การ องค์การควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและชักจูงให้บุคลากรของ องค์การสนใจคุณธรรมและพร้อมปฏิบัติกับชีวิตการทำงานของตนเอง^๒

การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต

คนทุกคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ จำเป็นต้องมีค่านิยมและทัศนคติเรื่องความ ซื่อสัตย์สุจริตและต้องดำเนินชีวิตโดยมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ดังนั้น การปลูกฝังเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริตจึงต้องเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายในสังคมที่จะต้องช่วยกัน จะยกภาระให้ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ ทุกคนต้องมีสำนึกและปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือสร้างจิตสำนึก ให้คนอื่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วย และองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญคือ

๑) ครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ต้องช่วยกันดูแลสร้างและปลูกฝัง จิตสำนึกนี้ด้วยการแนะนำสั่งสอน ทำตัวอย่างที่ดีให้กับคนในครอบครัวของตน ตัวอย่างนิทาน เรื่อง “สอนลูกให้เป็นโจร” เป็นอุทาหรณ์เตือนใจที่ดี เรื่องนี้เล่าว่า มีพ่อแม่คนหนึ่งเลี้ยงลูก ด้วยความรักจึงตามใจลูกทุกอย่าง ลูกอยากได้อะไรหาให้ลูก ถ้าผิดก็ไม่ตักเตือน ลูกไปหยิบฉวย ของผู้อื่นก็ไม่ว่าไม่กล่าวจนเด็กเกิดเป็นนิสัยชอบลักขโมยของผู้อื่น จากของเล็กน้อย ก็เป็นของ มีค่ามากขึ้นจนกระทั่งเมื่อโตขึ้นก็เป็นโจรลักของของคนอื่น วันหนึ่งไปปล้นทรัพย์ฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย ถูกเจ้าหน้าที่จับได้ จะต้องถูกลงโทษถึงประหารชีวิต พ่อแม่ได้ข่าวก็เสียใจ ขอบพบลูก เมื่อลูกได้ พบพ่อแม่ก็ต่อว่าว่าเป็นเพราะพ่อแม่เลี้ยงดูเขาไม่ดี ไม่เคยแนะนำสั่งสอนห้ามปรามเมื่อเขาทำ ผิดเขาจึงกลายเป็นนักโทษประหารเช่นนี้

๒) โรงเรียนและสถานศึกษา เป็นสถาบันสำคัญที่ทำหน้าที่ให้การศึกษอบรม บ่มนิสัย คือ ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างนิสัย การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง หัวใจ สำคัญของการศึกษา คือ การทำให้คนเป็นคนดีเป็นคนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นทั้งต่อสังคมที่ตน อยู่อาศัยและต่อประเทศชาติจนถึงมนุษยชาติในที่สุด การสร้างลักษณะนิสัยความซื่อสัตย์ สุจริต จึงเป็นเรื่องสำคัญที่โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลไม่น้อยกว่าการ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ และมีลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์ การปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริตก็เหมือนกับการปลูกฝังคุณลักษณะอื่น ๆ คือต้องทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาเชื่อว่าสิ่งนี้เป็น

^๒ <http://www.dhamma.mbu.ac.th>

สิ่งที่ดีที่ทุกคนพึงประพฤติปฏิบัติและต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกิจนิสัยควบคู่กับการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และได้เห็นตัวอย่างของจริงที่ถูกต้องด้วย การสร้างนิสัยความซื่อสัตย์ สุจริตให้กับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องทำต่อเนื่องเป็นเวลานาน ตลอดเวลาที่เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการศึกษาเล่าเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม ทุกฝ่ายในโรงเรียนจะช่วยกัน รับผิดชอบตั้งแต่ผู้บริหารซึ่งต้องถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ คอยกำกับ ดูแลติดตามอย่าง ใกล้ชิดกระบวนการเรียนก็ต้องถูกต้องเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานของเด็ก ครูที่สอนทุกคน ทุกวิชาก็ต้องถือเป็นหน้าที่คอยดูแลเอาใจใส่ กิจกรรมทุกอย่างที่จัดก็ต้องอยู่บนพื้นฐาน ที่ถูกต้องเหมาะสมและส่งเสริมให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริตไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเพื่อความรู้อ ความบันเทิง หรือการกีฬาก็ตาม

๓) สถาบันสังคมต่าง ๆ ก็ต้องมีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการสร้างลักษณะนิสัย ความซื่อสัตย์สุจริต วัดและองค์กรทางศาสนาต่าง ๆ จะมีส่วนช่วยได้มากในการอบรมสร้าง ความเชื่อ ความศรัทธาให้เกิดขึ้น สื่อมวลชนต่าง ๆ ก็มีส่วนให้ความรู้ ความตระหนัก ความสำนึกในความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตได้มากถ้ามีการยกตัวอย่างคนทำความดีให้ ปรากฏเสมอ ๆ ก็จะทำให้สังคมเชื่อมั่นในความดีงานนั้น ๆ ได้มากขึ้น ที่สำคัญคือจะต้องไม่ปล่อย ยกย่องคนไม่ซื่อสัตย์สุจริตให้คนทั่วไปเห็น เพราะจะทำให้คนทั่วไปรู้สึกว่าเป็นปกติวิสัยที่คน ทั่วไปพึงประพฤติปฏิบัติได้ ไม่ใช่เรื่องเสียหาย เรามักจะได้ยินได้ฟังอยู่เสมอที่บางครั้งสังคม ยกย่องเชิดชูคนที่มีฐานะดี บริจาคเพื่อสังคมมาก ๆ แต่เคยมีประวัติซื่อเสียดังกล่าวมา ก่อน การทำเช่นนี้เป็นอันตรายต่อสังคมรวมมาก ทำให้เยาวชนเห็นว่า ความร่ำรวยมีความสำคัญ มากกว่าการเป็นคนดีของสังคม^๓

ดังนั้น การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน คุณธรรมที่แท้จริงมีคุณค่าภายในตัวของมันเอง คุณธรรมต้องตั้งอยู่บนความรู้เช่น ความกล้าหาญ ความพอดีและความยุติธรรม เป็นต้น ถ้าสังคมใดที่คนในสังคมไม่มีคุณธรรม จริยธรรมก็จะเป็นสังคมที่ไร้ระเบียบมีการเบียดเบียน ละเมิดผู้อื่นและขัดแย้งกันอยู่เสมอ และแนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทยจึงต้องมี องค์กรหรือสถาบันหลัก ๆ ในการหล่อหลอมตั้งแต่เยาวชนที่อยู่ในสถาบันการศึกษาในระดับ ต่าง ๆ

^๓ พนม พงษ์ไพบูลย์.(๒๕๕๕).การศึกษากับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต. อ้างใน <http://www.moe.go.th/main2/article/article11.htm> (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๕



งานวิจัยแนวทางการพัฒนาความเชื่อตรงในสังคมไทย

งานวิจัยของ ผศ.ดร. ดุจเดือน พันธุมนาวิน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ผลการศึกษาโดยสรุปว่า

ประการแรก การกำหนดนโยบายการวิจัยและพัฒนาจริยธรรม จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยมีพื้นฐานความรู้ที่ทันสมัย และตอบสนองต่อสถานการณ์ทางสังคมและของประเทศในเชิงรุกและเชิงบวก คือ **เน้นทางด้านเสริมสร้างและป้องกัน** โดยต้องมีการวิจัยที่มีมาตรฐานสูงน่าเชื่อถือได้มากที่สุดที่สามารถให้ผลการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุและผลของการมีจิตและพฤติกรรมทางจริยธรรมที่น่าปรารถนาของบุคคลประเภทต่าง ๆ ซึ่งก็คือการวิจัยเชิงทดลอง ประเมินผล และการวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบที่ยึดหลักวิทยาศาสตร์ทางการวัดและการวิจัยอย่างเคร่งครัด ควรมีการสนับสนุนให้มีโครงการวิจัยระดับชาติที่ติดตามศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่และวัยชราที่เรียกว่า งานวิจัยประเภท Longitudinal Study ซึ่งจำเป็นเร่งด่วน แต่ยังมีขาดแคลนมากในประเทศไทยประเทศไทยยังขาดแคลนงานวิจัยที่มีมาตรฐานสูงอยู่เป็นอันมาก การประมวลงานวิจัยครั้งนี้พบอย่างน่าตกใจว่า รายงานการวิจัยที่มีมาตรฐานสูงในประเทศไทยมีน้อยเป็นอย่างยิ่ง แม้จะมีงานวิจัยออกมาจำนวนหนึ่ง แต่ก็เป็นงานระดับสำรวจ ซึ่งขาดมาตรฐานทางการวัดและการวิจัยที่ยึดหลักและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง ที่จะให้ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสาเหตุต่าง ๆ ของผลต่าง ๆ ทางจิตและพฤติกรรมของคนไทย งานวิจัยจำนวนมากเหล่านี้มีความซ้ำซากและซ้ำซ้อน ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่ไม่อาจเป็นสาเหตุที่แท้จริงได้ เช่น เพศ อายุ ภูมิฐานะ เป็นต้น และที่สำคัญคือลักษณะเหล่านี้ไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้การที่ประเทศไทยขาดแคลนงานวิจัยที่มีมาตรฐานสูง เป็นเพราะนักวิจัยส่วนใหญ่ยังมีคุณสมบัติไม่เพียงพอ และแม้ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกหรืองานวิจัยของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาก็ยังมีมาตรฐานต่ำเป็นส่วนใหญ่ จำเป็นที่หน่วยงานของรัฐและมหาวิทยาลัยจะต้องร่วมมือกันพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์ให้มาก

ประการที่สอง ต้องมีการจัดฝึกอบรมพัฒนานักวิจัยขั้นสูงและนักพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงในงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อสร้างบุคลากรทางด้านนี้ ที่ยังขาดอีกมากในประเทศไทย โดยนักวิจัยทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์และทางด้านศึกษาศาสตร์จะต้องทำวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคคลแต่ละประเภททางจริยธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรมดังเช่นที่การวิจัยขั้นสูงทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทยได้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านนี้ไปแล้ว สามารถให้ผลการวิจัยที่ระบุกลุ่มประเภทเสี่ยงที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วน

และให้ผลการวิจัยที่สามารถระบุปัจจัยเชิงเหตุสำคัญที่ควรจัดการพัฒนาเป็นลำดับต้น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลที่ต้องการได้มากกว่าการพัฒนาที่ด้านอื่น ๆ ส่วนนักพัฒนาด้านจริยธรรมคุณธรรม ก็ควรเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถทางด้านเนื้อหาและวิธีการพัฒนาคน ประเภทที่ตนรับผิดชอบ ควรมีหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบจัดโครงการทางวิชาการในการผลิตนักพัฒนาทางจิต พฤติกรรม จริยธรรมและจัดให้มีการพัฒนานักพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการทำวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนานักพัฒนาและต้องใช้การวิจัยเต็มรูปแบบในการประเมินผลโครงการพัฒนาประชาชนด้านจริยธรรมทั้งหลายด้วย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงงานพัฒนาและนักพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สาม จากการประมวลเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศปรากฏผลที่ชัดเจนว่า การพัฒนาประเทศต้องเกิดจากการปรับเปลี่ยนจิตใจและพฤติกรรมจริยธรรมของคนรุ่นต่อ ๆ ไป การพัฒนาจิตและพฤติกรรมแก่เด็กและเยาวชนต้องมาจากการใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและการที่ผู้ใหญ่ที่เป็นบุคคลสำคัญของเด็กทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านจริยธรรมด้วย ผลการวิจัยตลอด ๓๐ ปีที่ผ่านมา ได้พบวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ตลอดจนการปลูกฝังเยาวชนให้เป็นศาสนิกชนที่ดีในศาสนาของตน ซึ่งจะเป็นวิธีการในการเสริมสร้างจิตใจและพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่เยาวชนไทยได้มาก ดังนั้นจึงควรให้มี **โครงการระดับชาติที่ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์** การให้การสนับสนุนทางจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร และการฝึกพฤติกรรมจริยธรรมประกอบด้วย และผู้พัฒนาจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ประการที่สี่ ให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาเยาวชนต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมแล้วและที่ **จะมีใหม่** ทั้งทางด้านศาสนา เช่น โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการค่ายพุทธบุตร เป็นต้นทางด้านการทำงาน เช่น โครงการการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เป็นต้น ทางด้านสาธารณสุข เช่น โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เป็นต้น และโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่จัดร่วมกับโรงเรียน หน่วยงาน หรือเป็นกิจกรรมพิเศษ โดยให้มีการปรับปรุงโครงการพัฒนาเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามผลการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ในช่วงหลัง ๆ นี้ โดยการเพิ่มเติมการฝึกอบรมพัฒนาในด้านที่จะทำให้โครงการนั้นเกิดผลดียิ่งขึ้นในผู้รับพัฒนาประเภทที่เป็นเป้าหมายสำคัญ โดยให้มีการวิจัยประเมินผลและหาสาเหตุสมทบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญ และให้มีการฝึกอบรมผู้ทำหน้าที่พัฒนาในโครงการเหล่านี้อย่างต่อเนื่องด้วย



ประการที่ทำให้มีการปฏิรูปสถาบันการศึกษาทุกระดับ จนถึงขั้นอุดมศึกษา โดยให้มีการเน้นจริยธรรมในการเรียนการสอน จริยธรรมในการวิจัย และจริยธรรมในการจัดโครงการพัฒนาสังคมต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นจะต้องมีส่งเสริมเยาวชนและผู้ปฏิบัติงานให้มีปรัชญาและแนวทางปฏิบัติที่เน้นกระบวนการดำเนินงาน (process) อย่างมีจริยธรรมมากกว่าการเน้นที่ผลผลิต (product) ปลายทาง เช่น ในการประเมินผลงานของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการและเอกชน ตลอดจนการจัดลำดับมหาวิทยาลัยที่เน้นจริยธรรมมากกว่าจำนวนชิ้นงาน เพื่อให้เกิดนิสัยด้านจริยธรรมในการดำเนินงาน และในชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น และไม่เป็นการสนับสนุนผู้มีผลผลิตแต่ไร้จริยธรรม

ประการที่หก ในการบริหารงานและจัดการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะทั้ง ๕ ประการข้างต้นนี้ จะต้องมี การตั้งสถาบันการวิจัยและพัฒนาจริยธรรมที่เข้มแข็ง และมีวิชาการขั้นสูงเพื่อเป็นการประหยัดและมีความเป็นไปได้มาก จึงขอเสนอให้งานวิจัยและพัฒนาจริยธรรมนี้ไปรวมกับ โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนากระบวนการไทยที่กำลังอยู่ในระหว่างการเตรียมการจัดตั้งเป็นสถาบันแห่งชาติด้านการวิจัยและพัฒนากระบวนการไทยโดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ประการสุดท้าย ขอเสนอแนะให้ใช้หนังสือเล่มนี้ เป็นหลักในการวิจัย การพัฒนา และการฝึกอบรมนักวิจัยจริยธรรมและนักพัฒนาจริยธรรม โดยให้มีการพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง มีการจัดประชุมปฏิบัติการพัฒนานักวิจัย ตามแนวทางการวัด การวิจัย และการประเมินที่ควรวิจัย ที่สรุปไว้ในหนังสือเล่มนี้ และจัดฝึกอบรมนักพัฒนาในหน่วยงานต่างๆ โดยใช้ความรู้จากหนังสือเล่มนี้ เช่น ทางด้านองค์ความรู้ที่ทันสมัย ด้านเครื่องมือวัดเพื่อประเมินผลทางจิต ทางพฤติกรรม และทางด้านสถานการณ์ ที่สร้างอย่างมีมาตรฐานสูง ตลอดจนได้ทราบวิธีต่างๆ ในการพัฒนาจิตและพฤติกรรมจริยธรรมแก่บุคคลประเภทต่างๆ เพื่อเป้าหมายที่ต่างกัน ตลอดจนการจัดการกับสถานการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวและของประเทศ เพื่อให้เอื้อต่อการสร้างคนดีที่เก่งและมีความสุขอย่างยั่งยืน โดยให้เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นนโยบายที่สำคัญในปัจจุบันของประเทศด้วย^๔

^๔ คุจเดือน พันธมนาวิน. (๒๕๕๐). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). หน้า (๒)-(๔)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงหลักการ เพื่อ สัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้าง ความซื่อตรงในสังคมไทย ดังนี้

๑) การเสริมสร้างความซื่อตรงควรใช้กระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม (Socialization) โดยสถาบันหลักของสังคมทุกสถาบันต้องเข้ามามีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่หน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว ผู้นำครอบครัวต้องเป็นแบบอย่าง ด้านความซื่อตรงมีการอบรมสั่งสอนขัดเกลาด็กเยาวชน พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ชี้ให้เห็นผลดีผลเสียที่เกิดจากความซื่อตรงและไม่ซื่อตรง ขยายผลสู่หน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ได้แก่ ชุมชนหน่วยงานสังคม และประเทศชาติ

๒) กระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในลักษณะร่วมมือและประสานเชื่อมร้อยกันอย่างเป็นระบบในทุกภาคส่วน กลุ่มที่จำเป็นต้องเน้นให้มากคือกลุ่มเด็กเยาวชน แต่อย่างไรก็ตาม คนทุกเพศทุกวัย ทุกสถานะ ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม อาทิเช่น พ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งต้องเป็นแบบอย่างด้านความซื่อตรงนั้นนอกจากทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กเยาวชนด้วยวาจาแล้ว ต้องประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง ทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน เช่นนี้จึงนับเป็นการกลุ่มเกลตาพ่อแม่ผู้ปกครองไปพร้อมๆ กับการกลุ่มเกลตาเด็กเยาวชน

๓) ส่วนหนึ่งของกระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม คือ การร่วมกันค้นหา ปทัสฐานหรือบรรทัดฐาน (Norm) ด้านความซื่อตรงที่สังคมให้การยอมรับร่วมกัน จากนั้นทำการเผยแพร่ ธรรงค์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกัน รวมไปถึงการปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของคนในสังคมให้สอดคล้องกับปทัสฐานดังกล่าว

๔) เครื่องมือหลักสำหรับการกลุ่มเกลตาทางสังคม ได้แก่ หลักธรรมทางศาสนาต่าง ๆ หลักราชการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชดำริพระบรมราโชวาทและหลักความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

๕) แบบอย่างความซื่อตรงจากผู้นำทุกระดับ จำเป็นต้องมีสำหรับกระบวนการกลุ่มเกลตาทางสังคม เพื่อให้เห็นเป็นตัวอย่างที่สัมผัสจับต้องได้ในวิถีชีวิตจริง นับเป็นสื่อที่สามารถแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนธรรงค์เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงได้ในตัวเอง อันจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และนำไป เป็นแบบอย่างในด้านความซื่อตรงได้อย่างแท้จริง

๖) ระบบและกระบวนการยกย่อง เชิดชูดูแลคนดีที่ซื่อตรง ต้องเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันระบบและกระบวนการลงโทษผู้ที่ไม่ซื่อตรงต้องมีประสิทธิภาพ



ประสิทธิผล ทั้งการลงโทษตามกฎหมาย และการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) เพื่อเป็นแบบอย่างและให้เกิดความเกรงกลัวโทษและผลที่เกิดจากความไม่ซื่อตรงพร้อม ๆ ไปด้วยกับการสร้างขวัญและกำลังใจแก่คนดีที่ซื่อตรง และสร้างแรงจูงใจสำหรับการประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง อันเป็นการสร้างสังคมคุณธรรมความซื่อตรง ที่สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่า “ความซื่อตรง” และยึดถือประพฤติปฏิบัติตนทั้งในวิถีชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๗) การติดตามตรวจสอบและกีดกันจากสังคมจะเป็นส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความซื่อตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำนั้นจำเป็นต้องมีความโปร่งใส โดยมีระบบเฝ้าระวังและการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ซึ่งนอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังผูกพันให้ต้องปฏิบัติตาม “กฎเกณฑ์กติกาทิศทางสังคม” ที่จะมีส่วนหล่อหลอมให้เกิด “ผู้นำเป็นแบบอย่างความซื่อตรง” ได้ ฉะนั้น ระบบเฝ้าระวัง และสื่อมวลชนต้องให้ความสำคัญในการสื่อสารและสะท้อนภาพผู้นำต่อสาธารณะ

๘) การสร้างภาคีเครือข่ายความซื่อตรง เพื่อให้เกิดพลังในการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคม เพราะนอกจากการรวมกลุ่มของสมาชิกที่ซื่อตรงแล้ว ควรจะมีกิจกรรมร่วมกันในการเผยแพร่ รณรงค์และขยายเครือข่ายความซื่อตรงให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

๙) ส่วนสนับสนุนการเสริมสร้างความซื่อตรง ได้แก่ ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน และภาคธุรกิจเอกชนซึ่งสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทยได้ภายใต้บริบทของแต่ละสถาบัน^๕

สรุป

ในปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยยังขาดต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้นำในทุกระดับ รวมไปถึงการขาดระบบและกระบวนการยกย่องเชิดชูดูแลคนดีที่ซื่อตรง และการให้การศึกษและการเรียนรู้ในสังคม โดยสถาบันหลักของสังคม หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งสื่อมวลชนที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสังคมแห่งคุณธรรมความซื่อตรง ซึ่งทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ได้ให้คุณค่ากับ “ความซื่อตรง” นับตั้งแต่ผู้นำระดับสูงของประเทศ ไปจนกระทั่งถึงปัจเจกชนหรือบุคคลธรรมดาที่พบว่ามีความบกพร่องในเชิงศีลธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ซื่อตรง เนื่องจากขาดภูมิคุ้มกัน หรือขาดวุฒิภาวะที่จะใช้

^๕ ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ.(๒๕๕๔). **การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า หน้า ๔๐-๔๒.

วิจารณ์ญาณหรือสติไตร่ตรองหาเหตุผลได้ด้วยตนเอง ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย และไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎเกณฑ์ กติกา และมารยาทของสังคม ซึ่งอาจเป็นไปได้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริง แต่อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ประพฤติปฏิบัติตนในลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากความซื่อสัตย์ซื่อตรง โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการกระทำที่ควรละเว้น แต่กลับรู้สึกดีหากทำเช่นนั้นได้ ซึ่งถือว่าทัศนคติหรือวัฒนธรรมบางประการที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเสริมสร้างความซื่อตรง เช่น การยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันหรือความไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรงได้ ปัญหาความรุนแรงเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันไม่เพียงแต่จะสร้างปัญหาให้กับระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนจนการอำนวยความสะดวกและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมเท่านั้น หากแต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบคุณค่าทางสังคมอันเกี่ยวพันกับการรับรู้และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาการทุจริตและการคอร์รัปชันโดยการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมว่าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความซื่อตรงและโปร่งใส นั้น มิใช่เรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายหรือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และควรกำหนดเป็นวาระสำคัญแห่งการพัฒนาประเทศ^๖

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาความซื่อตรงในสังคมไทย ต้องมีกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน โดยวิธีการปลูกฝังผ่านสถาบันทางสังคม คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ช่วยในการอบรมกล่อมเกลาลักษณะความซื่อตรง ระบบคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนของชาติ โดยใช้เครื่องมือคือหลักธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามดั้งเดิมที่เคยมีอยู่เพื่อขับเคลื่อนและปลูกฝังแนวความคิดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ซื่อตรงให้หยั่งรากลึกอย่างมั่นคงในสังคมไทย นอกจากนี้องค์ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกความซื่อตรงในสังคมไทย ตลอดจนการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความซื่อตรง พฤติกรรมทางด้านจริยธรรม คุณธรรมของคนไทยนั้น ที่นำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงนั้นยังมีอยู่น้อยมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่เป็นระบบและกลไกการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทยเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศไทยต่อไป

^๖ อริศรา เล็กสรรเสริญ และคณะ. (๒๕๕๔). **แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙** จากการประชุมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติครั้งที่ ๕ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน จำกัด. หน้า ๕-๖



บรรณานุกรม

- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (๒๕๕๐). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ.(๒๕๕๔). **การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย**. นนทบุรี:สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- พนม พงษ์ไพบูลย์.(๒๕๕๕).**การศึกษากับการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต**.ใน <http://www.moe.go.th/main2/article/article11.htm> (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๕.
- อริศรา เล็กสรรเสริญ และคณะ. (๒๕๕๔). **แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ จากการประชุมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติครั้งที่ ๕ ปีงบประมาณ ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน จำกัด. <http://www.dhamma.mbu.ac.th> (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๕

P
T
I
O
N